

VERSLAG

Veertigste bijeenkomst Nationaal Comité advies dierproevenbeleid
d.d. 12-10-2018

Opening en vaststelling agenda

Alle leden zijn aanwezig, evenals de algemeen secretaris en drie medewerkers en van het NCad.

Mededelingen

Werkzaamheden en bijeenkomsten die mogelijk kunnen raken aan de werkzaamheden van het NCad

Enkele leden geven aan dat zij zijn benaderd voor het geven van achtergrond informatie voor een NTR-programma Focus over proefdiergebruik dat op 31 oktober zal worden uitgezonden. De vrees bestaat dat de teneur van het programma tamelijk eenzijdig zou kunnen zijn.

Vergaderdata 2019

Een aantal leden kan niet op 22 maart 2019. In de volgende vergadering wordt besloten over een eventueel alternatieve datum.

Vertrek NCad lid

Henriette Bout geeft aan dat zij aan het eind van dit jaar haar werkzaamheden voor het NCad neer zal leggen vanwege andere prioriteiten. Het NCad heeft daarvoor begrip, maar vindt het zeer spijtig. Haar aanstaande vertrek wordt ervaren als een aderlating voor het Comité.

Er zal spoedig gestart worden met de werving van een nieuw NCad-lid.

Terugkoppeling gesprek met Europese Commissie (EC)

Op 12 september heeft een gesprek plaatsgevonden tussen NCad, vertegenwoordigd door Herman Koëter, Reineke Hamelers en Leane van Weereld en Susanna Louhimies van de Europese Commissie. Laatstgenoemde stelde het gesprek zeer op prijs en nam hier ook ruim de tijd voor.

Wel gaf ze aan dat NC's zich meer op hun kerntaken moeten richten, met name op het functioneren van de Competent Authority (in Nederland: Centrale Commissie Dierproeven, CCD) en de harmonisatie van de projectbeoordeling. Zij sprak haar twijfel uit of het NCad daar wel in voldoende mate aandacht aan besteedt. Een bijeenkomst van NC's, zoals het NCad afgelopen april in Brussel heeft georganiseerd, acht ze niet tegenstrijdig met datgene wat de EC voor ogen heeft met een door de EC te organiseren NC-bijeenkomst in november.

Bijeenkomst voor NC's georganiseerd door de Europese Commissie op 15 en 16 november

Datum
Oktober 2018

Op 15 en 16 november organiseert de EC een tweedaagse bijeenkomst voor NC's waarin onder andere gesproken wordt over de projectevaluatie door de Competent Authorities (CCD) en de rol van NC's richting Animal Welfare Bodies (IvD's). Wim de Leeuw zal het NCad in die bijeenkomst vertegenwoordigen, eventueel versterkt door NCad medewerker Marjolein Schilders-van Boxel.

Terugkoppeling congresbezoek EUSAAT2018, Linz

Tijdens het EUSAAT-congres in Linz, eind september, heeft NCad-lid Henriëtte Bout namens het NCad twee mondelinge presentaties verzorgd over 'Transitie naar proefdiervrij onderzoek' en 'Herplaatsing van voormalige proefdieren'. Ook heeft ze een sessie voorgezeten, samen met Susanna Louhimies (EC). Daarnaast heeft het NCad een posterpresentatie gegeven over 'Motivatie door restrictie'. Tevens hebben de voorzitter Herman Koëter en NCad-lid Coenraad Hendriksen op persoonlijke titel een bijdrage aan het congres geleverd. Terugkijkend was het een congres waarbij zowel aandacht is besteed aan de 3V's als aan proefdiervrije innovaties en dan met name de organ-on-a-chip. De bezoekers aan de sessies over proefdiervrije innovatie bestonden veelal uit jonge onderzoekers. Er is al veel mogelijk zonder gebruik van dieren, echter lang nog niet alles was de algehele boodschap die werd uitgedragen.

Terugkoppeling bijdrage expert meeting Dierproeven, Provinciale Staten Noord-Brabant

Op uitnodiging heeft NCad lid Henriëtte Bout op 28 september jl. namens het NCad een bijdrage geleverd aan de expert meeting over dierproeven, georganiseerd door de Provinciale Staten van Noord-Brabant. Het doel van de bijeenkomst was om de Provinciale Staten te informeren op welke wijze Brabant koploper kan worden in proefdiervrije innovaties en welke stimuli er nodig zijn om dierproeven af te bouwen. Omdat een aantal NCad leden enigszins verrast was door hetgeen daar vanuit het NCad werd aangedragen, is een afstemmingslijn met de communicatiemedewerker, de algemeen secretaris van het OB en tenslotte de Voorzitter voor uitgaande stukken en presentaties nogmaals bekrachtigd.

NTR-programma 'Focus' over dierproeven, 31 oktober

Het NCad en haar afzonderlijke leden zijn benaderd door journalisten van NTR 'Focus' voor een televisieprogramma over dierproeven, dat op 31 oktober wordt uitgezonden. De woordvoering vanuit het NCad is zoveel mogelijk afgestemd binnen RVO, met beleid LNV en TPI.

De algemeen secretaris licht de stand van zaken toe. Een aantal NCad leden die zijn geïnterviewd geven een korte procesweergave.

Adviesaanvraag 'Teenknip'

De minister van LNV zal het NCad vragen een advies/CoP op te stellen over de teenknip als methode voor het genotyperen/identificeren van muizen. Het NCad zal de vraag in bespreking nemen zodra deze is ontvangen.

Startnotitie advies 'Vissen als proefdieren', aanvullende Informatie

Het verantwoordelijke NCad lid geeft een toelichting op de stand van zaken. De startnotitie is voorgelegd aan een aantal experts om te verifiëren of er daadwerkelijk behoefte bestaat om over de in de startnotitie genoemde onderwerpen een advies op te stellen. Er lijkt eerder behoefte aan beschrijvingen van best practices dan aan een advies. Er zal in het reguliere overleg met het IvD-Platform worden besproken of en op welke wijze zij het opstellen van zo'n CoP zouden willen oppakken en op welke wijze het NCad daar een faciliterende rol in kan spelen.

Datum
Oktober 2018

Terugkoppeling verdiepingssessie TPI

De voorzitter en twee medewerkers van het NCad hebben deel genomen aan de verdiepingssessie van TPI die op 13 september heeft plaatsgevonden. Daarvoor waren zowel het transitieteam als de kerngroep uitgenodigd. Vanuit het NCad wordt een aantal vragen gesteld zoals welke resources heeft TPI en wat kan TPI betekenen voor innovatieve initiatieven.

In de kerngroep van 13 december zal de rol die de voorzitter van het NCad inneemt in TPI worden besproken. De voorzitter van het NCad heeft met Wiebe Bijker, voorzitter van de KNAW-commissie die verantwoordelijk is voor het opstellen van het streefbeeld voor proefdiervrije innovatie in het fundamenteel onderzoek gericht op het zenuwstelsel, gesproken over de voortgang daarin. De betreffende commissie is voornemens om een concept voor te leggen aan experts buiten die commissie en hoopt begin volgend jaar een eindrapport te kunnen presenteren.

Doornemen actielijst

Synthesis of Evidence

De verantwoordelijke NCad-leden geven een toelichting over de stand van zaken. Er heeft inmiddels een gesprek plaatsgevonden met een van de externe experts. Ook is het concept voorgelegd aan het gebruikersplatform van de CCD. Er is nog geen reactie ontvangen van de wetenschappelijke commissie van het RIVM en de bibliothecaris waaraan het voorstel is voorgelegd. Aangezien nog niet alle informatie is ontvangen zal het onderwerp in de NCad vergadering van november opnieuw worden besproken.

IvD-Platform

NCad lid Henriëtte Bout zal een presentatie geven tijdens de IvD-dag op 6 november. Daarnaast zal een medewerker van het NCad samen met het IvD-Platform een presentatie geven over 'Een Leven Lang Leren in het dierexperimenteel onderzoek' tijdens de Biotechnische Dagen. Het NCad heeft een eigen stand op de infomarkt van het congres, waar op interactieve wijze het publiek wordt gevraagd naar de bekendheid van NCad en haar activiteiten.

Foetaal Kalfserum/Cumulatief ongerief

Over beide adviezen wordt door het verantwoordelijke NCad lid een toelichting gegeven over de stand van zaken.

Communicatie

Het NCad zal in overleg treden met het 3R's-Centre-ULS om te bespreken op welke wijze het NCad input kan leveren voor de door hen uitgegeven nieuwsbrief.

Datum

Oktober 2018

Guidelines en Codes of Practice gepubliceerd op CIRCABC

De door Europese NC's op CIRCABC gepubliceerde adviezen, guidelines en Codes of Practice zijn door het ondersteunend bureau van het NCad bestudeerd op relevantie voor de Nederlandse situatie en samengevat in een overzichtsdokument. Daarbij wordt telkens een aanbeveling opgenomen voor het al dan niet verder bewerken en verspreiden van die documenten. Deze werkwijze wordt door het NCad zeer op prijs gesteld. Het bureau van het NCad zal voor een volgende vergadering ook breder zoeken naar relevante beste praktijken, bijvoorbeeld via de websites van organisaties zoals het NC3Rs in het Verenigd Koninkrijk.

W.v.t.t.k.

Voor een volgende NCad vergadering zal Annemieke van Bolhuis van het RIVM worden uitgenodigd om ons mee te nemen in het proces omtrent dataopslag en de omslag hiervan in een vernieuwingsnetwerk.

Henriëtte Bout geeft een terugkoppeling over een gesprek dat heeft plaatsgevonden met de CCD over morele kwesties die niet worden meegenomen in de projectbeoordeling. Tevens is zij gevraagd om namens het NCad een gastcolumn te schrijven voor het magazine van Stichting Proefdiervrij.

Reineke Hameleers geeft aan dat er wellicht vanuit het NCad een vervolg zou kunnen komen op de zienswijze van de RDA over dierproeven ten behoeve van de veehouderij.